

Apokryfy Nowego Testamentu. Pod redakcją ks. Marka Starowieyskiego, Lublin 1980 Tow. Nauk. KUŁ, t. 1: *Ewangelie apokryficzne* 8° ss. 406; 407—756 nlb. 4 (Źródła i monografie 106—107).

W dwóch woluminach ukazał się tom I apokryfów Nowego Testamentu, obejmujący tylko ewangelie apokryficzne. Jak wynika z przed-

mowy napisanej przez o. Ignacio Ortiz de Urbina TJ, profesora Pa-pieskiego Instytutu Orientalnego w Rzymie, nastąpią dalsze tomy, po-święcone dziejom apostołskim, listom apostołskim i apokalipsom, za-wierające również wierny przekład tekstu z komentarzem nauko-wym. Lista współautorów tego tomu obejmuje 15 (sami mężczyźni), w tym 9 księży, reszta naukowcy świeccy. Przeważnie reprezentowane jest środowisko naukowe UW i ATK. Jedyne podany jako dr teol. KUL, ks. R. Bartnicki, wyklada na ATK i w Seminarium Metropolit. Warszawskim. Pod względem doboru tekstów przyświecało kryterium biblijno-teologiczno-kulturotwórcze, stąd wydanie to zbliża się bar-dziej do Moraldiego i Santos Otero niż do Hennekego, starano się przy tym podać utwory w danej grupie najbardziej reprezentatyw-ne i podawać je w całości mimo dłużyzn i powtórzeń, starano się tłumaczyć z języków oryginalnych. Po rozdziale wprowadzającym od-nośnie pojęć kanonu, apokryfu itp., podano najstarsze wykazy ksiąg kanonicznych i apokryfów, omówiono grupy utworów fragmentary-cznych, fragmenty papirusów i agrafo. Potem pokrótce przedstawi-no ewangelie gnostyckie, a potem zastosowano jako kryterium życie Chrystusa: najpierw zatem te, które podają całe Jego życie, potem o narodzeniu i dzieciństwie (tu także o narodzeniu i dzieciństwie Maryi i o śmierci św. Józefa), o męce i zmartwychwstaniu oraz opis śmier-ci i wniebowzięcia Matki Boskiej. Utwory zaopatrzone są we wstęp i potrójny komentarz: warianty (najważniejsze tylko) tekstu, cytaty i aluzje biblijne oraz komentarz z objaśnieniami tekstu. Bardzo obszer-na bibliografia oraz umieszczone w tekście (nie wliczone w paginację) strony fotograficzne zawierające dodatek ikonograficzny, wskazujący na wpływ apokryfów na sztuki plastyczne.

Dzieło jest pięknie wydane i bardzo użyteczne. Dotychczas właści-wie trzeba było posługiwać się tłumaczeniem z francuskiego wyboru dokonanego przez Daniel-Ropsa i F. Amiota: *Apokryfy Nowego Te-stamentu*, Londyn 1955 „Veritas”, gdzie ewangelie zajmują 80 s. i większość tekstu podana została w streszczeniu rozdziałów. Poza-tem w streszczeniu bardzo zwięzłym podał ich myśli ks. J. Frankowski we *Wstępie ogólnym do Pisma świętego* wyd. przez Pallottinum. Mamy nadzieję, że w krótkim czasie będziemy mogli zastąpić całkowicie małe wydanie londyńskich Apokryfów przez kompletne teksty tej re-zszy pism apokryficznych poza ewangeliami.

Publikacja ta stanie się nieodzowna dla każdego biblisty, a w ogóle dla teologa, kaznodziei jak i dla historyka kultury europejskiej, chcą-cego wskazać na dostępne w języku polskim świadectwa pozakononi-czne nowotestamentalne.